

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Francesc Macià, un independentista al laberint soviètic

MACIÀ DAVANT DEL KREMLIN (ANC)

Amb la dictadura de Primo de Rivera, Francesc Macià havia marxat a l'exili. El seu objectiu era promoure una invasió de Catalunya que produís un aixecament popular que, al seu torn, fes possible la independència de Catalunya. Necessitava suports polítics i diners. Primer va intentar un "front únic" dels partits nacionalistes catalans. Després una aliança amb forces de les altres nacionalitats de l'Estat. Finalment va intentar sumar el seu separatisme amb l'anarcosindicalisme i el comunisme revolucionaris. La CNT era forta a Catalunya, i el comunisme podia aportar cobertura i finançament des de Moscou. Era una jugada arriscada, que feia dubtar molts dels seus, començant pels catalans d'Amèrica, alhora gausos i exigents. Li havien fallat altres intents d'aconseguir recursos de capitalistes polonesos, francesos i txecs, i d'hommes de negocis grecs.

Així doncs, la tardor del 1925 va posar rumb a Rússia, igual com mesos abans havien fet Josep Pla i Eugeni Xammar. En aquests anys pre-Stalin i pretotalitaris, Europa mirava cap a l'experiment soviètic amb tant interès com recel. Aquell viatge, i tot el que va envoltar-lo –tant el context català i espanyol com el rus– és el que expliquen Enric Ucelay-Da Cal i Joan Esculies al llibre *Macià al país dels soviets* (Ed. 1984). És fruit d'una extensa recerca en què destaquen els papers inèdits trobats a l'Arxiu de la Internacional Comunista a Moscou.

"Ha arribat a Moscou, fa cinc dies [tres, en realitat], el cap del moviment nacionalista-separatista català, Macià, el partit del qual posseeix una gran influència sobre la massa de petits pagesos i dels petitburgesos de Catalunya. Es tracta d'un antic oficial superior de l'exèrcit espanyol, antic diputat i un element certament seriós com a nacionalista revolucionari". La descripció, força precisa, la fa el suís Humbert-Droz, secretari de la Comintern (Internacional Comunista) per als països llatins. Va adreçada a Zinóviev, president de la institució.

Macià, que tenia 66 anys, va estar-se a la capital russa del 24 d'octubre al 28 de novembre, acompanyat del seu secretari-poeta, l'ingenu i jove Josep Carner Ribalta. Va ser víctima d'un moment intern rus poc propici: feia poc que havia mort Lenin i s'havia desfermat la lluita pel poder de Zinóviev i Kàmenev contra Buk-

harin i Stalin. Es va arribar a reunir amb Zinóviev i Bukharin (un de cada bàndol). No va poder fer-ho amb Trotski, que ja havia començat a caure en desgràcia. Finalment va marxar fastiguejat, amb bones paraules però sense cap compromís per la causa catalana. Un any després, el novembre del 1926, amb forces precàries, tirava endavant el fracassat complot de Prats de Molló, que, tanmateix, el convertiria en una figura internacional d'aura quixotesca, un retrat que els autors s'encarreguen de desmentir: "El líder d'Estat Català no era, ni aleshores ni després, el *Quixot català*, boig i messiànic, com sovint se l'ha presentat –una imatge que, fins a cert punt, ell mateix cultivà–, sinó un polític hàbil que, en aquest període de conspiracions, i amb escassos recursos, estava decidit a explorar aliances i oportunitats dins la política espanyola contra el règim de Primo de Rivera".

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Les cròniques dels últims debats electorals i el seu ressò a Twitter han fet del tot inajornable per als diaris catalans, sobretot per als *bilingües*, trobar l'equivalent del mot castellà *zasca*. Com *zas*, imita el so d'un cop, però les xarxes socials l'han elevat a nom i ara sembla que vol dir: frase curta que, amb ironia o mala llet, deixa algú en evidència. Partint dels tuits s'ha fet un lloc a les tertúlies. No és al DRAE però hi serà.

"I això com ho diem?" El SOS l'emmet el lingüista d'un diari que busca inspiració i consens en el gremi. "Jo algun cop n'he dit *flasca*. S'entén i sona bé. Però és un invent i, a més, en català ja vol dir *fleuma*". Recerques com aquesta fan evident que el marc social t'aboca a dir en català tot el que es diu en castellà, i no al revés, erosionant identitat.

El 'zasca', el 'flist-flast' i el geni de la llengua

T'hi aboca perquè no te'n pots escapar i, mal per mal, mires de compensar-ho amb una forma ben nostrada. El company corrector Xavi Grimau la descobreix arran de nas, a la contra de l'ARA: és el nom de secció de Francesc Canosa. "Què us sembla *flist-flast*?" *Flist-flast*, diu el DIEC, "és el soroll de dos cops que es venten l'un darrere l'altre".

Els col·legues dels altres mitjans s'hi engresquen. Ho té tot: genuí, onomatopèic, bisil·làbic i divertit. "I com farem el plural?" "Jo el faria

invariable". "I com es pronuncia?" "En la parla relaxada, no cal ni que sonin les tes". En un pim-pam (un equivalent de *plis-plas* que té l'aval de l'ús, de bons escriptors i d'algun diccionari) sembla que s'ha resolt.

Ara cal vehicular-ho. Com? Amb articles com aquest. N'hi ha prou? Sí si la proposta enganxa. Les paraules les recreen els poetes, és a dir, tot-hom qui en fa un ús inspirat, però les acaba fent triomfar aquest ésser mig mitològic que anomenem *geni de la llengua*. I alguna cosa em fa pensar que aquest cop ens fa costat.

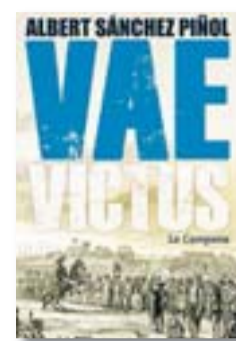
Havent fet la troballa, descobrim que un tuit molt recent piula així: "Gran flist-flast del Gabriel Rufián al Girauta". És la millor prova que el geni treballa: dos o més parlants, sense tenir contacte, donen alhora el nou sentit a la vella paraula.

LES PARAULES LES RECREEN ELS POETES PERÒ LES ACABA FENT TRIOMFAR EL GENI DE LA LLENGUA

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Vae Victus

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL
La Campana
528 pàgines i 24,90 €

NO-FICCIÓ

[1] 1 de cada 4

DIVERSOS AUTORS
Llegir en Català
192 pàgines i 10 €

[2] La noia del tren

PAULA HAWKINS
La Campana
464 pàgines i 19,50 €

[2] Converses de neu

ANTONI REAL
Cossetània
192 pàgines i 28 €

[3] La maledicció dels...

RAFEL NADAL
Columna
404 pàgines i 20,50 €

[3] Prou!

PILAR RAHOLA
La Magrana
224 pàgines i 15 €

[4] Wonder

RJ. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 €

[4] Economia en colors

XAVIER SALA I MARTÍN
Rosa dels Vents
296 pàgines i 16,90 €

[5] Eleccions!

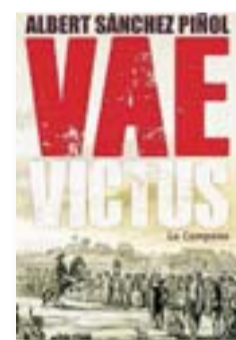
FRANCISCO IBÁÑEZ
Ediciones B
48 pàgines i 12,90 €

[5] Otegi, la força de la...

ANTONI BATISTA
La Campana
288 pàgines i 20 €

CASTELLÀ

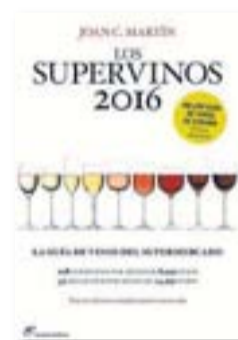
FICCIÓ

[1] Vae Victus

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL
La Campana
528 pàgines i 24,90 €

NO-FICCIÓ

[1] Los supervinos 2016

JOAN MARTÍN
Los Libros del Lince
192 pàgines i 15 €

[2] El secreto de la...

EDUARDO MENDOZA
Seix Barral
320 pàgines i 18,50 €

[2] Despertad al...

JOSÉ ANTONIO MARINA
Ariel
224 pàgines i 16 €

[3] Los besos en el pan

ALMUDENA GRANDES
Tusquets
320 pàgines i 19 €

[3] Destroza este diario

KERI SMITH
Paidós
224 pàgines i 9,95 €

[4] El regreso del Catón

MATILDE ASENSI
Planeta
608 pàgines i 20,90 €

[4] El libro prohibido...

FERNANDO TRIAS DE BES
Espasa
248 pàgines i 19,90 €

[5] Pídeme lo que quieras

MEGAN MAXWELL
Planeta
720 pàgines i 15,90 €

[5] A mi manera

KARLOS ARGUÍÑANO
Planeta
464 pàgines i 22,90 €

Rànquing setmanal
Dades facilitades per Libired